

Evaluation of the Effective Components of the Physical Space of Ecotourism Resorts in Gilan Province on the Satisfaction of Tourists

Parisa Shahverdy¹, Seyedeh Mamak Salavatian² , Hossein Safari³

1. Department of Architecture, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Email: pshahverdy@tvu.ac.ir

2. (Corresponding Author) Department of Architecture, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Email: salavatian@iaurasht.ac.ir

3. Department of Architecture, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran

Email: hossein.safari@iaurasht.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Paper

Article History:

Received:

5 April 2025

Received in revised form:

31 May 2025

Accepted:

9 July 2025

Available online:

20 August 2025

Keywords:

Ecotourism Resort,
Satisfaction,
Sustainable Tourism,
Physical Space,
Gilan.

ABSTRACT

Ecotourism resorts, as one of the most important tourism facilities, play a significant role in the prosperity of the destination's tourism. Gilan province has high potential in the field of ecotourism, and the favorable performance of residences can affect the development of ecotourism in the region. The purpose of the present research is to evaluate the factors and indicators of the physical space of ecotourism residences that affect the satisfaction of tourists. The research is applied and uses the survey method. Information was gathered through a researcher-made questionnaire and involved 387 tourists who had experienced staying in ecotourism residences in Gilan. The KMO test and Cronbach's alpha were used to assess the validity and reliability of the questionnaire items. Also, statistical data analysis was conducted using Spearman's rank correlation coefficient, the t-test, Chi-square test (χ^2), and Principal Component Analysis (PCA), employing SPSS software. The findings of the research indicate that "service micro spaces," "historical, cultural and identity features of accommodation architecture," "spatial quality," and "materials and executive details" have a role in the satisfaction of tourists in order of priority. Based on the research's findings, recommendations including the establishment of service facilities alongside accommodation spaces, education, and cultural promotion regarding the appreciation of architectural heritage, the inspiration of vernacular architecture in the design and implementation of accommodation buildings, and promotion of spatial quality were presented. Incorporating these elements can improve the condition of tourism resorts in the province and create a suitable environment for attracting tourists' satisfaction.

Citation: Shahverdy, P., Salavatian, S. M., & Safari, H. (2025). Farmers' Intention to Adapt to Climate Change: An Application of an Extended Version of Integrated Planned Behavior and Protection Motivation Theories. *Journal of Rural Research*, 16 (2), 163-181.

<http://doi.org/10.22059/jrrr.2025.375184.1934>

© The Author (s)

Publisher: University of Tehran Press

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

Extended Abstract

Introduction

In today's world, tourism is one of the most profitable industries and has seen increasing growth in recent years. Ecotourism has been formed as a tourism branch to protect the natural environment and support local communities. In the meantime, as one of the most important tourism facilities, ecotourism resorts play a significant role in the tourism boom of the destination. Gilan province has high potential in the field of ecotourism, and the favorable performance of residences can affect the development of ecotourism and the growth of sustainable tourism in the region. Despite the importance of the physical space of the residence in attracting tourists and its impact on the continuity of ecotourism life, in the existing tourism system of the country, no pattern, criteria, or guidance has been defined for the architecture of ecotourism residences which can be a problem for the future. Ecotourism is considered a threat. This shows the necessity of research in this field. The present study aims to evaluate the features of the physical space of ecotourism lodges in Gilan, which play a role in attracting the satisfaction of tourists. It seeks to answer the following questions:

- What is the relationship between the physical characteristics of the ecotourism residence and the level of tourist satisfaction?
- In ecotourism resorts, what are the physical components that are effective in attracting tourists' satisfaction in order of priority?

Knowing these factors will provide suitable information fields regarding the development of accommodations and increasing the satisfaction of tourists in the future.

Methodology

The research is applied and uses the survey method. The nature of the data is quantitative. In order to collect data, a researcher-made questionnaire was used, and 387 tourists who had the experience of staying in Gilan ecotourism residences formed the statistical sample of the research. In order to measure the validity and reliability of the questionnaire items, the KMO test and Cronbach's alpha were used. Also, Spearman's rank correlation coefficient, Student's t-test (t), Chi-square test (χ^2), and

factor analysis using principal component method (PCA) were used for statistical analysis of data with SPSS software.

Results and discussion

The findings of the research indicate that "service micro spaces," "historical, cultural and identity features of accommodation architecture," "spatial quality," and "materials and executive details" have a role in the satisfaction of tourists in order of priority. These cases can be used to improve the conditions of the province's ecotourism resorts in the planning and designing of future ecotourism complexes and provide the basis for attracting tourists and their satisfaction. By analyzing the research data, it was found that the architectural features of ecotourism residences effectively gain their satisfaction. This confirms the findings of previous studies. Also, the findings indicate that the most important priority for tourists from ecotourism accommodations is the presence of suitable "service micro spaces." This shows that providing the basic needs of tourist welfare services is essential, and such facilities seem necessary for designing successful ecotourism complexes. The second factor that leads to the satisfaction of tourists from ecotourism resorts in the province is the "historical, cultural and architectural identity features of the resort." With the development of tourism infrastructure in the world, travel and accommodation in routine and even luxury accommodation have become repetitive after a while, and the native, traditional, and unique architecture of the accommodation has been attractive and welcomed due to providing new experiences for tourists. The third factor of the physical characteristics of accommodations that plays a role in attracting tourists is the "spatial quality" factor. This means that in addition to the existence of micro-spaces required for the comfortable stay of tourists, the desired quality of these spaces is also important. "Materials and executive details" is the fourth factor from the point of view of tourists that should be considered in the design and construction of accommodation. The specific materials and executive details of each region are attractive to tourists and are of interest to

people who have chosen ecotourism accommodation as their travel destination in order to get to know the specific culture and architecture of the host community.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

Conclusion

According to the findings of the research, the following suggestions are presented concerning the creation and development of ecotourism residences in Gilan province:

- In the design of ecotourism complexes, the presence of welfare service spaces should be considered in addition to accommodation spaces.
- Cultivation regarding valuing architectural heritage, making the host community aware of the importance of preserving native architecture, and considering incentives to restore traditional buildings and turn them into native residences.
- Applying the necessary changes in old buildings during restoration and provision of micro-spaces for the necessary welfare services in ecotourism complexes.
- Attention to the quality of accommodation spaces.
- Inspiration from the native architecture of each region in the design, materials, and construction details.
- Training and holding special courses to acquaint tourism managers with the architectural features of successful accommodations.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

ارزیابی مولفه‌های اثرگذار فضای کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان گیلان بر جلب رضایتمندی گردشگران

پریسا شاه‌وردی^۱، سیده‌مامک صلواتیان^۲✉، حسین صفری^۳

۱- گروه معماری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. رایانامه: pshahverdy@tvu.ac.ir

۲- نویسنده مسئول، گروه معماری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. رایانامه: salavatian@iaurasht.ac.ir

۳- گروه معماری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران. رایانامه: hossein.safari@iaurasht.ac.ir

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۱/۱۵

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۳/۱۰

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۴/۱۷

تاریخ چاپ:

۱۴۰۴/۰۵/۲۸

واژگان کلیدی:

اقامتگاه بوم‌گردی،

رضایتمندی،

فضای کالبدی،

گردشگری پایدار،

گیلان.

اقامتگاه بوم‌گردی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین تاسیسات گردشگری، نقش به‌سزایی در رونق گردشگری مقصد دارد. استان گیلان دارای پتانسیل‌های بالایی در عرصه بوم‌گردی بوده و عملکرد مطلوب اقامتگاه‌ها می‌تواند بر توسعه بوم‌گردی در منطقه اثرگذار باشد. هدف از پژوهش حاضر ارزیابی عوامل و شاخص‌های اثرگذار فضای کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر جلب رضایتمندی گردشگران می‌باشد. پژوهش از نوع کاربردی بوده و از روش پیمایشی بهره می‌جوید. اطلاعات توسط پرسشنامه محقق‌ساخته و از طریق ۳۸۷ نفر از گردشگرانی که تجربه اسکان در اقامتگاه‌های بوم‌گردی گیلان را داشتند حاصل گردید. به‌منظور سنجش روایی و پایایی گویه‌های پرسشنامه از آزمون KMO و آلفای کرونباخ بهره گرفته شد. همچنین از روش ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن، آزمون میانگین تی استیودنت (t)، آزمون خی‌دو (χ^2) و تحلیل عاملی به روش مولفه‌های مبنا (PCA) برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها با نرم‌افزار SPSS استفاده گردید. یافته‌های حاصل از پژوهش حاکی از آن است که "ریزفضاهای خدماتی"، "ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویتی معماری اقامتگاه"، "کیفیت فضایی" و "مصالح و جزئیات اجرایی" به ترتیب اولویت در جلب رضایت گردشگران نقش دارند. با تکیه بر یافته‌های پژوهش، پیشنهاداتی شامل بر استقرار فضاهای خدماتی رفاهی در کنار فضاهای اقامتی، آموزش و فرهنگ‌سازی در خصوص ارزش‌گذاری به میراث معماری، الهام از معماری بومی در طراحی و اجرای بنای اقامتگاه و ارتقا کیفیت فضایی ارائه گردید. لحاظ نمودن چنین مواردی می‌تواند شرایط اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان را بهبود بخشد و زمینه مناسب برای جلب رضایتمندی گردشگران فراهم آورد.

استناد: شاه‌وردی، پریسا؛ صلواتیان، سیده‌مامک و صفری، حسین. (۱۴۰۴). ارزیابی مولفه‌های اثرگذار فضای کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان گیلان بر جلب رضایتمندی گردشگران. *مجله پژوهش‌های روستایی*، ۱۶ (۱)، ۱۶۳-۱۸۱.

<http://doi.org/10.22059/jrur.2025.375184.1934>

مقدمه

گردشگری به عنوان یکی از محوری‌ترین اجزای اقتصاد جهان است که از طریق ایجاد اشتغال، درآمدها و توسعه زیرساخت‌ها به میزان قابل توجهی در رشد اقتصادی و اجتماعی کشورها موثر است و منافع اقتصادی آن شامل جوامع محلی می‌گردد (اکبریان رونیزی و همکاران، ۱۴۰۳: ۵۷). توسعه گردشگری با وجود مزایای بسیار، در صورت عدم مدیریت صحیح، می‌تواند اثرات منفی نیز به همراه داشته باشد (Ehigiamusoe, 2020: 1175) و آسیب جدی به محیط زیست، فرهنگ و جامعه میزبان وارد نماید. از این رو برای توسعه این فعالیت و جذب گردشگر و توسعه گردشگری باید سیاست‌های مناسبی در نظر گرفته شود و برنامه‌ریزی اصولی صورت گیرد (رحیمی کلور و نقوی، ۱۴۰۳: ۲۴۴). اینجاست که اهمیت توسعه پایدار گردشگری^۱ عیان می‌گردد (Toivonen, 2020: 18). در توسعه پایدار گردشگری، کوشش می‌شود تا توسعه‌ای متعادل و همه‌جانبه جایگزین توسعه صرفاً اقتصادی گردد (سلیمان‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۶۶).

بوم‌گردی مفهومی جدید در گردشگری و یکی از کسب‌وکارهای کوچک مقیاس (خانواده محور) است که از سال ۱۹۹۴ میلادی به جهانیان معرفی شده است که با انگیزه حفاظت از محیط طبیعی و حمایت از اجتماعات محلی شکل می‌گیرد (Stronza et al, 2019: 230). بوم‌گردی^۲ مفهومی کاربردی و مهم برای اطمینان از توسعه پایدار گردشگری است (Phelan et al, 2020: 1666) و به عنوان یکی از راهکارهای توسعه پایدار نواحی روستایی قلمداد می‌شود (پازوکی‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۱: ۹).

در ایران در دهه‌های اخیر، بوم‌گردی روندی روبه توسعه داشته است. استان گیلان، به دلیل ظرفیت‌های طبیعی بیشمار، آداب و رسوم غنی و صنایع دستی متنوع یکی از قطب‌های مهم گردشگری و از جمله بهترین مکان‌های کشور جهت ایجاد اقامتگاه بوم‌گردی می‌باشد (محمدی گرفمی و همکاران، ۱۴۰۱: ۴۸۷). طی سالیان اخیر این استان شاهد شکل‌گیری اقامتگاه‌های بوم‌گردی متعدد بوده است. در این میان یکی از شروط مهم بقا و دوام این اقامتگاه‌ها جلب رضایت گردشگران می‌باشد. در ارزیابی توسعه گردشگری، رضایتمندی گردشگران از کیفیت اقامتگاه‌های بوم‌گردی از مفاهیم مهم می‌باشد. به گونه‌ای که افزایش رضایت گردشگران از ظرفیت و کیفیت تأسیسات اقامتی و تفریحی با رشد گردشگری نسبت مستقیم دارد (فضلی و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۵).

اقامتگاه‌ها به عنوان اجزای مهم فعالیت‌های گردشگری، نقش عمده‌ای در تحقق بوم‌گردی دارند (Üzümoğlu & Turkan, 2022: 2) و اصلی‌ترین زیرساخت مورد نیاز برای توسعه بوم‌گردی می‌باشند. اقامتگاه‌های بوم‌گردی، اقامتگاه‌هایی هستند که در محیط بکر طبیعی، بافت‌های روستایی و بافت تاریخی شهرها با رعایت بالاترین سطح ممکن ضوابط زیست‌محیطی و به شکل سازگار با معماری بومی و سیمای طبیعی منطقه احداث شده و ضمن حداکثر تعامل با جامعه محلی، زمینه حضور و اقامت گردشگران را با کیفیتی قابل قبول و تعریف شده فراهم می‌نماید (Getz & Carlsen, 2004: 239). مکان فیزیکی اقامتگاه‌ها به دلیل سبک معماری و مصالح ارگانیک به کار رفته در ساختمان، طراحی داخلی و مبلمان بومی و همچنین فعالیت‌های تعریف شده در آن، به نوعی یک اکوموزه^۳ بوده و خود یک "جاذبه" گردشگری محسوب می‌شود (شفیعی و ربانی، ۱۳۹۷: ۱۸۳).

ویژگی‌های معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی به ویژه ساختار کالبدی آن، تأثیرات مهمی در افزایش یا کاهش گردشگران و میزان استقبال از فضاها بوم‌گردی دارد (رئسی‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۰: ۸۱). با وجود اهمیت فضای کالبدی اقامتگاه در

1. Sustainable Tourism
2. Eco-Tourism
3. Ecomuseum

جلب رضایتمندی گردشگران و تاثیر آن در تداوم حیات بوم‌گردی، در نظام گردشگری موجود کشور برای معماری اقامتگاه-های بوم‌گردی، الگو، ضوابط یا راهنمایی تعریف نشده است که این امر می‌تواند برای آینده بوم‌گردی یک تهدید محسوب گردد (رئیس‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۲). این امر ضرورت پژوهش در این حوزه را عیان می‌سازد. پژوهش حاضر با هدف ارزیابی ویژگی‌های فضای کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی که در جلب رضایتمندی گردشگران نقش ایفا می‌کنند انجام یافته است. یافته‌های حاصل از تحقیق، زمینه‌های اطلاعاتی مناسبی را در خصوص توسعه اقامتگاه‌ها و افزایش رضایتمندی گردشگران در آینده فراهم خواهد نمود. مطالعه حاضر به منظور دستیابی به اهداف خود در پی پاسخ به سوالات زیر می‌باشد:

- مابین ویژگی‌های کالبدی اقامتگاه بوم‌گردی و میزان رضایت گردشگران چه ارتباطی وجود دارد؟

- در اقامتگاه‌های بوم‌گردی، مولفه‌های کالبدی اثرگذار در جلب رضایتمندی گردشگران به ترتیب اولویت کدامند؟

در مباحث گردشگری همواره رضایتمندی گردشگران از رکن‌های پایداری این صنعت شناخته می‌شود و به دلیل اهمیت موضوع، پژوهش‌هایی در این رابطه در سطح دنیا انجام یافته است. از جمله این موارد می‌توان به پژوهش رستم‌پیشه و همکاران (۱۳۹۸) اشاره نمود. در این مطالعه شاخص‌های کالبدی، زیبایی‌شناسی، آمایشی و محیطی در دو اقامتگاه بوم‌گردی در استان گیلان ارزیابی شده است و میزان کیفیت معماری اقامتگاه را با معماری روستا مقایسه نموده است (رستم‌پیشه و همکاران، ۱۳۹۸). مطالعه دیگری توسط فضلی و همکاران (۱۴۰۰) با هدف سنجش میزان تاثیرگذاری ابعاد مختلف کیفیت بر پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان تهران انجام یافته است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می‌دهد به ترتیب کیفیت کالبدی، کیفیت محیطی، کیفیت اقتصادی و کیفیت اجتماعی‌فرهنگی بر پایداری اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان تهران تاثیرگذار هستند (فضلی و همکاران، ۱۴۰۰). مقاله‌ای تحت عنوان "بررسی ارتباط ساختار معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با میزان رضایتمندی گردشگران مطالعه موردی: اقامتگاه‌های بوم‌گردی روستای جنت‌رودبار، رامسر، استان مازندران" با هدف یافتن چارچوبی برای ضابطه‌مند نمودن معماری اقامتگاه‌ها به بررسی و سنجش رضایت بوم‌گردان پرداخته است. در این پژوهش به رابطه کیفیت معماری اقامتگاه‌ها با میزان رضایتمندی گردشگران در محدوده مورد تحقیق پرداخته شده است. نتایج تحقیق و تجزیه و تحلیل یافته‌ها نشان می‌دهد که معماری اقامتگاه‌ها از لحاظ تامین نیازهای اساسی سکونت و اقامت بیشترین رضایتمندی گردشگران را جلب کرده و از این حیث بر هتل‌ها و اقامتگاه‌های ویلایی معمول از نظر گردشگران ترجیح داشته‌اند (رئیس‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۰). نتایج مطالعه‌ای با عنوان کیفیت خدمات و رضایت مهمانان در اقامتگاه‌های بوم‌گردی مصر نشان می‌دهد که ابعاد سروکوال تاثیر مثبت و معناداری در ادراک کیفیت خدمات مهمان بوم‌گردی و رضایت دارد (Ghaith et al, 2019). پژوهشی با عنوان رضایت بوم‌گردان و نارضایتی: آثار نامتقارن ویژگی‌های خدمات، الگویی به نام را برای اندازه‌گیری کیفیت خدمات برای بوم‌گردان، علاوه بر پنج بعد سروکوال، یک بعد جدید و سازگار با محیط زیست را نیز در جلب رضایتمندی گردشگران موثر می‌داند (Thuy & Thao, 2019). هوین لی و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان بررسی روابط ساختاری تصویر مقصد و رضایت گردشگران نشان دادند که عامل تصویر مقصد در رضایت گردشگران نقش داشته و فاکتورهایی همچون بهبود کیفیت زیرساخت‌های گردشگری، متنوع‌سازی محصولات و تامین امنیت گردشگران در ارتقا ایجاد تصویر مقصد تاثیرگذار هستند (Huyen Le et al, 2020).

با بررسی نتایج پژوهش‌های پیشین می‌توان نتیجه گرفت کیفیت بنای اقامتگاه بوم‌گردی یکی از متغیرهای تاثیرگذار در جلب رضایت گردشگران می‌باشد و مابین کیفیت فضای کالبدی اقامتگاه با میزان رضایتمندی گردشگران ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. این موضوع بیانگر اهمیت ویژه کیفیت و نوع ساختار بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی می‌باشد که نیازمند مطالعه دقیق و موشکافانه بوده و فقدان پژوهشی جامع در این زمینه لزوم انجام تحقیق حاضر را تبیین می‌نماید.

مبانی نظری

رضایتمندی گردشگر

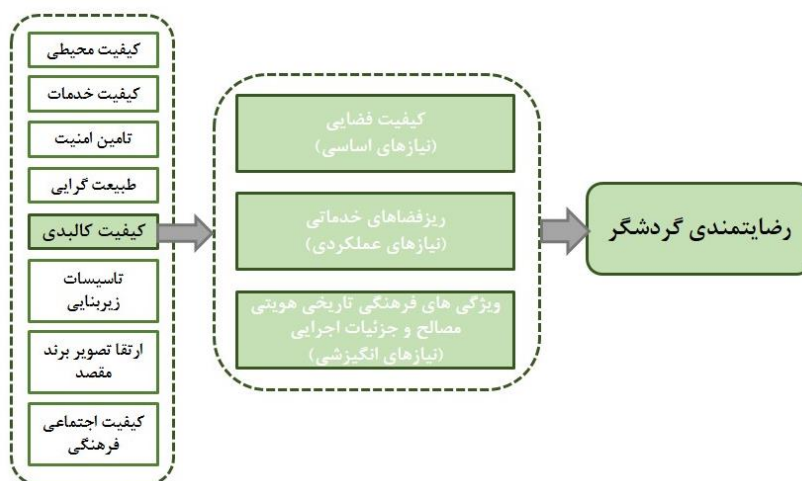
سازمان جهانی گردشگری^۱ برای رضایتمندی گردشگری تعریفی ارائه نموده است. طبق این تعریف، رضایتمندی مفهومی ذهنی، روانی و روان‌شناسانه است که شامل احساس مثبت و لذت‌های ناشی از به‌دست‌آوردن چیزی است که فرد امیدوار است از یک مقصد به‌دست آورد یا به نوع دیگر، گردشگر انتظار برآورده شدن آن را دارد و آن را به‌دست می‌آورد (جعفری و همکاران، ۱۳۹۵: ۸۱). رضایت گردشگر زمانی به‌دست می‌آید که فرایندهای مناسب به گونه‌ای طراحی شوند که خدمات ارائه شده، توقعات و انتظارات گردشگر را برآورده نمایند. رضایت گردشگران از یک مقصد را درجه‌ای از ارزیابی یک گردشگر از ویژگی‌های یک مقصد تعریف کرده‌اند که فراتر از انتظارات آن‌ها برای آن ویژگی‌هاست، به بیان دیگر رضایت‌بخش‌ترین تجربیات ممکن است آن‌هایی باشند که انتظار نمی‌روند (رکن‌الدین افتخاری و همکاران، ۱۳۹۶: ۵۷۴).

مدل‌های سنجش رضایتمندی گردشگر

برای سنجش رضایتمندی گردشگران از مدل‌های مختلفی چون مدل هالست^۲، مدل آکاما^۳ و مدل کانو^۴ استفاده می‌شود. پس از بررسی اجمالی این مدل‌ها، برای سنجش رضایتمندی گردشگران در پژوهش حاضر، مدل کانو انتخاب شد. تحلیل کانو یکی از ابزارهای اندازه‌گیری کیفیت برای اولویت‌بندی خواسته‌های مشتریان بر اساس تاثیر آن‌ها در رضایت و خشنودی مشتری است. از این رو مولفه‌های کلی آن با ماهیت پژوهش قابلیت هماهنگی بیشتری دارد. مدل کانو کیفیت خدمات را در ارتباط با نیازهای مشتری تعریف نموده و بر کیفیت خطی و دوبعدی تاکید دارد. نیازمندی‌های مشتریان در این مدل به سه دسته نیازهای اساسی، نیازهای عملکردی و نیازهای انگیزشی تقسیم می‌شود. منظور از نیازهای اساسی نیازهایی است که از نظر مشتری بدیهی بوده و در صورتی که این دسته از نیازها برآورده نشود رضایت به شدت کاهش می‌یابد و در صورتی که برآورده شود رضایت بهبود چندانی پیدا نمی‌کند. نیازهای عملکردی نیازهایی هستند که مشتری آن‌ها را بیان می‌کند و در صورتی که این نیازها برآورده شوند رضایت مشتری به‌صورت خطی افزایش و اگر هم برآورده نشود به صورت خطی کاهش می‌یابد. نیازهای انگیزشی نیازهایی هستند که مشتری آن‌ها را بیان نمی‌کند و در صورتی که این نیازها برآورده شود رضایت مشتری به‌شدت افزایش پیدا می‌کند و در صورتی که آن‌ها برآورده نشوند رضایت مشتری تغییر محسوسی نخواهد داشت (رئیس‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۱: ۱۱۶).

باتوجه به مطالب عنوان شده مدل مفهومی تحقیق مطابق با شکل ۱ تدوین شد. در این مدل ابعاد و شاخص‌های مورد سنجش در پژوهش در تناظر با نیازهای سه‌گانه گردشگری در مدل کانو در نظر گرفته شد. بدین ترتیب که کیفیت فضایی متناظر با الزامات اساسی، ریزفضاهای خدماتی متناظر با الزامات عملکردی و ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویتی و مصالح و جزئیات اجرایی متناظر با نیازهای انگیزشی فرض گردید.

1. UNWTO
2. HOLSAT
3. Akama
4. Kano

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی بوده و از روش پیمایشی و ابزار پرسشنامه بهره می‌جوید. به منظور انتخاب صحیح گویه‌های پرسشنامه، ابتدا از طریق ۳۱ مصاحبه عمیق و رسیدن به اشباع نظری، اطلاعاتی از جامعه آماری مورد نظر دریافت گردید و از میان پاسخ‌ها عوامل کالبدی تاثیرگذار بر رضایت‌مندی گردشگران از اقامتگاه‌های بوم‌گردی به صورت عینی تر و مبتنی بر واقعیت موجود استخراج شد. با توجه به ادبیات تحقیق، مبانی نظری و نتایج حاصل از مصاحبه، پرسشنامه محقق- ساخته با بهره‌گیری از طیف لیکرت^۱ در قالب ۴ بخش، ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویتی معماری اقامتگاه، کیفیت فضایی، ریزفضاهای خدماتی و مصالح و جزئیات اجرایی طراحی گردید که به ترتیب بخش اول تا چهارم در برگرنده ۵، ۱۱، ۱۰ و ۲ گویه و در مجموع شامل بر ۲۸ گویه می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل بر گردشگرانی بود که تجربه اقامت در اقامتگاه‌های بوم‌گردی گیلان را داشتند و مطابق با جدول مورگان^۲ حجم نمونه برآورد گردید. برای سنجش روایی و پایایی گویه‌های پرسشنامه از آزمون KMO^3 و آلفای کرونباخ^۴ بهره گرفته شد. با اجرای آزمون‌های فوق بر روی گویه‌های ۳۸۷ پرسشنامه، مقدار روایی و پایایی برابر با ۰/۸۵ و ۰/۸۶۴ محاسبه شد. بدلیل اینکه مقدار روایی و پایایی پرسشنامه بیشتر از ۰/۷ بدست آمد در نتیجه روایی و پایایی پرسشنامه تایید گردید (جدول ۱). همچنین از روش ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن^۵، آزمون میانگین تی استیودنت^۶ (t)، آزمون خی‌دو^۷ (χ^2) و تحلیل عاملی به روش مولفه‌های مینا (PCA)^۸ برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها با نرم‌افزار Spss^۹ استفاده گردید.

ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن آماره‌ای ناپارامتری برای سنجش ضریب همبستگی بین دو متغیر تصادفی است. این ضریب قدرت و جهت ارتباط بین دو متغیر رتبه‌بندی شده را اندازه‌گیری می‌کند. دو متغیر باید به‌وسیله یکی از مقیاس‌های ترتیبی، فاصله‌ای یا نسبتی اندازه‌گیری شده باشند. در پژوهش حاضر متغیرها از طریق مقیاس لیکرت که مقیاسی ترتیبی

1. Likert scale
2. Morgan table
3. Kaiser-Meyer-Olkin Measure of sampling adequacy
4. Cronbach's alpha
5. Spearman rank-order correlation coefficient
6. T student
7. Chi-square test
8. Principal Component Analysis
9. Statistical package for social science

می‌باشد به‌دست آمده‌اند و قابلیت کاربرد در تحلیل ضریب همبستگی اسپیرمن را دارا هستند. از این رو به منظور سنجش میزان رابطه بین گویه‌های مختلف ۴ بخش مورد بررسی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی در راستای جلب رضایتمندی گردشگران از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد و معنی‌داری یا عدم معنی‌داری روابط بین گویه‌ها در قالب ماتریس همبستگی ارائه گردید.

آزمون T مجموعه‌ای از داده‌های جمع‌آوری شده از دو گروه مشابه یا متفاوت را مطالعه می‌کند تا احتمال تفاوت در نتیجه را نسبت به آنچه که معمولاً به‌دست می‌آید تعیین کند. این آزمون برای تعیین اختلاف معناداری میانگین یک گروه با یک مقدار پیش‌فرض و یا میانگین‌های دو گروه به‌کار می‌رود و انواع مختلفی دارد که در پژوهش حاضر از آزمون t نمونه‌های مستقل بر روی فراوانی گونه‌های مختلف گویه‌ها سعی شده وجود تفاوت بین گزینه‌های مورد پاسخ هر گویه بررسی گردد. آزمون χ^2 یک آزمون ناپارامتریک است و برای مقایسه نسبت موردهای نمونه با مقادیر فرض شده با تحقیق فعلی به‌کار می‌رود. این مقایسه با این هدف صورت می‌گیرد تا مشخص شود که آیا تفاوت معناداری بین این دو نمونه وجود دارد یا خیر. در پژوهش حاضر آزمون χ^2 دو به مقایسه فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار گزینه‌های مختلف گویه‌های چهار بخش پرسشنامه مربوط به مولفه‌های کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی در جذب گردشگر پرداخته است. در تحلیل آماری استنباطی مفهومی به‌نام تحلیل مولفه اصلی یا تحلیل عاملی وجود دارد. این آنالیز یک تکنیک چندگانه است که به‌منظور کاهش ابعاد یک مجموعه داده و در عین حال حفظ تا حد امکان اطلاعات از داده‌ها استفاده می‌شود. بار عاملی در واقع همان همبستگی آن متغیر با مولفه مورد نظر است، یا عبارت دیگر کسینوس زاویه‌ای است که بین هر متغیر با مولفه‌های مختلف ایجاد می‌شود. برای انتخاب مولفه برای هر گویه، از بار عاملی استفاده می‌شود بطوریکه بارعاملی بالاتر نشان‌دهنده تبیین آن گویه توسط مولفه مورد نظر است. در پژوهش حاضر برای تعیین اولویت‌های رضایتمندی گردشگران از فضای کالبدی اقامتگاه‌ها از تحلیل عاملی به روش مولفه‌های مبنا استفاده شد.

جدول ۱. نتایج آزمون KMO، کروییت بارتلت و آلفای کرونباخ جهت سنجش تناسب نمونه، پایایی و روایی پرسشنامه

روایی	سنجش تناسب نمونه (KMO)	۰/۸۵
آزمون کروییت بارتلت	Approx. Chi-Square (تقریب χ^2)	۲۸۹۸/۱
	(df درجه آزادی)	۳۷۸
	(Sig. معنی‌داری)	۰/۰۰۰
پایایی	آلفای کرونباخ (Cronbach's Alpha)	۰/۸۶۴

یافته‌ها

نتایج اولیه آماری از وضعیت جنس، سن، میزان تحصیلات پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد که از ۳۸۷ نفر پاسخ‌دهنده، ۱۷۸ نفر مرد (۵۴٪) و ۲۰۹ نفر زن (۴۶٪) هستند. سن پاسخ‌دهندگان بین کمتر از ۲۰ سال تا ۷۰ سال متغیر بوده است. از لحاظ سطح سواد بیشتر افراد دارای مدرک کارشناسی و کارشناسی ارشد بودند (جدول شماره ۲).

جدول ۲. جنسیت، بازه سنی و میزان تحصیلات پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه

درصد فراوانی	فراوانی	میزان تحصیلات	درصد فراوانی	فراوانی	جنس	درصد فراوانی	فراوانی	بازه سنی
۱۴/۲۵	۵۵	دیپلم و زیر دیپلم	۵۴	۱۷۸	مرد	۷/۲	۲۸	≥ 20
۵/۹	۲۳	کاردانی	۴۶	۲۰۹	زن	۲۲/۷	۸۸	۳۰ تا ۳۱
۴۲/۹	۱۶۶	کارشناسی				۴۸/۳	۱۸۷	۳۱ تا ۴۰
۳۳/۵۹	۱۳۰	کارشناسی ارشد				۱۱/۱	۴۳	۴۱ تا ۵۰

۳/۳۶	۱۳	دکتری	۸/۳	۳۲	۵۱ تا ۶۰
			۲/۳	۹	۶۱ تا ۷۰
۱۰۰	۳۸۷	کل	۱۰۰	۳۸۷	کل

به‌منظور تحلیل تجارب بوم‌گردی گردشگران و میزان رضایتمندی آن‌ها از فضای کالبدی اقامتگاه، معنی‌داری رابطه بین ویژگی‌های کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی و رضایت گردشگران و همچنین تعیین اولویت‌های رضایتمندی گردشگران از این فضاها براساس سؤالات تحقیق مورد واکاوی قرار گرفت. نتایج بدست آمده از توزیع فراوانی افراد پاسخگو بیانگر آن است که انتخاب بیشتر افراد در همه گویه‌ها به ترتیب گزینه "خیلی زیاد" و "زیاد" است. در نهایت باید گفت میانگین چهار بخش ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویت معماری اقامتگاه، کیفیت فضایی، ریزفضاهای خدماتی و مصالح و جزئیات اجرایی برابر با ۴/۵۲، ۴/۴۵، ۴/۱۴ و ۴/۴۹ محاسبه شده و میانگین فوق نشان‌دهنده تمایل فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های ۴ تا ۵ گویه‌ها است. همچنین انحراف معیار گویه‌ها کمتر از ۱ می‌باشد، یعنی تغییرات فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه ۴ و ۵ بسیار کم بوده و تغییرات انحراف معیار در دو طرف میانگین گویه‌ها نشان می‌دهد بیشتر تراکم فراوانی پاسخ‌دهندگان در محدوده $\pm 1\sigma$ از میانگین قرار دارند که رتبه‌های ۴ و ۵ یا گزینه‌های "زیاد" و "خیلی زیاد" را شامل می‌شود. چولگی منفی نشان‌دهنده عدم تقارن توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان در دو طرف میانگین بوده و تمایل آن به اعداد ۴ و ۵ است (جدول شماره ۳).

جدول ۳. مولفه‌های اثرگذار فضای کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی گیلان در جلب رضایت گردشگران

ردیف	مولفه	گویه	گزینه‌ها						شاخص‌های آماری		
			خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کولموگوروف-سمنر
Q1	تأثیرات تاریخی و فرهنگی	تأثیر مرمت بناهای تاریخی و تغییر کاربری آن‌ها به اقامتگاه بوم‌گردی	۲	۱	۱۸	۱۱۵	۲۵۱	۴/۶	۰/۶۴	-۱/۷۹	۴/۷
Q2		بهره‌گیری از معماری بومی منطقه در بنای اقامتگاه-	۰	۰	۱۶	۱۱۹	۲۵۲	۴/۶	۰/۵۷	-۱/۱۲	۰/۲۸
Q3		القای حس نوستالژی توسط معماری بنای اقامتگاه‌های	۱	۲	۱۹	۱۴۱	۲۲۴	۴/۵	۰/۶۴	-۱/۳۲	۲/۴۸
Q4		تأثیر ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی در بافت تاریخی	۱	۷	۲۶	۱۱۱	۲۴۲	۴/۵	۰/۷۲	-۱/۵۹	۲/۶۱
Q5	نقش معماری اقامتگاه‌ها	نقش معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی در میزان ارتباط و صمیمیت مهمان و میزبان و ترغیب مهمان (گردشگر) به اقامت محدود در اقامتگاه	۱	۱	۴۲	۱۳۱	۲۱۲	۴/۴	۰/۷۱	-۱/۰۵	۰/۷۶
Q6		نقش معماری بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی در ایجاد	۱	۴	۳۹	۱۶۱	۱۸۲	۴/۳	۰/۷۲	-۰/۹۵	۰/۹۳
Q7		نقش هماهنگی معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با طبیعت	۰	۰	۱۷	۱۵۰	۲۲۰	۴/۵	۰/۵۸	-۰/۷۷	-۰/۳۹
Q8		نقش پابندی به اصول معماری پایدار	۱	۵	۳۴	۱۰۶	۲۴۱	۴/۵	۰/۷۳	-۱/۴۶	۱/۹۳
Q9	نقش وجود دید و منظر مناسب	نقش وجود دید و منظر مناسب	۰	۳	۳۲	۱۱۵	۲۳۷	۴/۵	۰/۶۸	-۱/۲۲	۰/۷۷
Q10		نور مناسب در اتاق‌ها	۱	۲	۲۳	۱۴۶	۲۱۵	۴/۴۸	۰/۶۶	-۱/۲۱	۱/۹۹
Q11		حفظ خلوت و حریم شخصی در اتاق‌ها	۰	۲	۲۹	۱۱۷	۲۳۹	۴/۵۳	۰/۶۶	-۱/۱۹	۰/۷
Q12		وجود ایوان و تراس	۰	۰	۲۶	۱۲۲	۲۳۹	۴/۵۵	۰/۶۲	-۱/۰۵	۰/۰۵
Q13	وجود فضای نیمه باز	وجود فضای نیمه باز	۰	۳	۳۵	۱۴۱	۲۰۸	۴/۴	۰/۶۹	-۰/۹۵	۰/۲۴
Q14		وجود فضای باز کافی	۱	۳	۳۴	۱۳۹	۲۱۰	۴/۴	۰/۷۱	-۱/۱۵	۱/۳۳
Q15		وجود فضای سبز در اقامتگاه	۰	۰	۲۸	۹۶	۲۶۳	۴/۶	۰/۶۲	-۱/۳۳	۰/۶۵
Q16		وجود حوض در اقامتگاه	۵	۱۰	۶۴	۱۲۶	۱۸۲	۴/۲	۰/۹	-۱/۰۸	۰/۹۱
Q17	وجود سرویس بهداشتی و حمام اختصاصی در هر اتاق	وجود سرویس بهداشتی و حمام اختصاصی در هر اتاق	۰	۴	۲۵	۱۰۸	۲۵۰	۴/۵۶	۰/۶۶	-۱/۴۳	۱/۶۳
Q18		وجود چایخانه، شربت‌خانه یا دمنوش‌خانه	۲	۸	۷۳	۱۵۹	۱۴۵	۴/۱	۰/۸۲	-۰/۶۹	۰/۱۸
Q19		وجود سالن پذیرایی جهت سرو غذا	۵	۹	۵۲	۱۵۹	۱۶۲	۴/۲	۰/۸۵	-۱/۱۳	۱/۵۳
Q20		وجود فروشگاه صنایع دستی و محصولات محلی	۵	۱۹	۹۵	۱۳۲	۱۳۶	۳/۹۷	۰/۹۵	-۰/۶۴	-۰/۱۳

وجود فضای آموزش غذاهای محلی گیلان	۵	۲۶	۸۷	۱۴۳	۱۲۶	۳/۹۳	۰/۹۷	-۰/۶۵	-۰/۱۳	Q21
وجود فضای آموزش صنایع دستی گیلان	۶	۳۰	۱۰۰	۱۳۲	۱۱۹	۳/۸۵	۰/۹۹	-۰/۵۴	-۰/۳۵	Q22
وجود فضای تعامل و دورهمی	۱	۱۴	۷۶	۱۲۰	۱۷۶	۴/۱۸	۰/۸۹	-۰/۷۶	-۰/۳	Q23
وجود فضای بازی مخصوص کودکان	۹	۸	۵۶	۱۶۶	۱۴۸	۴/۱۳	۰/۸۹	-۱/۲	۱/۸۵	Q24
وجود فضای پارکینگ مناسب	۱	۱	۲۴	۱۰۴	۲۵۷	۴/۵۹	۰/۶۴	-۱/۶	۲/۸۸	Q25
وجود فضای اقامت مهماندار در اقامتگاه	۱۶	۱۴	۸۳	۱۴۲	۱۳۲	۳/۹۳	۱/۰۳	-۰/۹۶	۰/۶۷	Q26
مصلح و استفاده از مصالح بومی و سنتی	۰	۴	۲۶	۱۲۸	۲۲۹	۴/۵	۰/۶۷	-۱/۲۱	۱/۰۸	Q27
جزییات استفاده از تکنیک‌های ساخت و ساز بومی و سنتی	۱	۳	۳۱	۱۲۸	۲۲۴	۴/۴۸	۰/۷	-۱/۲۹	۱/۷۱	Q28

بررسی تفاوت فراوانی پاسخ به گزینه‌ها

در این بخش از تحقیق، از آزمون t نمونه‌های مستقل بر روی فراوانی گزینه‌های مختلف گویه‌ها، سعی شده وجود تفاوت بین گزینه‌های مورد پاسخ هر گویه بررسی گردد. بدین ترتیب با طراحی فرض صفر (H_0) و فرض خلاف آن (H_1) این مهم مورد ارزیابی قرار گرفت. بنابراین فرض صفر مبنی بر عدم معنی‌داری تفاوت بین فراوانی گزینه‌های مختلف مورد نظر است. عبارتی در صورت تایید فرض صفر، تصادفی بودن فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های مطرح شده یا به عبارت دیگر عدم تفاوت نه چندان مهم بین فراوانی ۵ گزینه مورد تایید است. در این آزمون فرض صفر و یک بصورت زیر مطرح می‌شود:

$$\begin{cases} H_0: \mu = \mu_0 \\ H_1: \mu \neq \mu_0 \end{cases}$$

در جدول شماره ۴ آزمون t تک نمونه‌ای برای فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های با رتبه ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ چهار بخش پرسشنامه آورده شده است. مرز سطح معنی‌داری و عدم معنی‌داری برابر با $\alpha = 0.05$ در نظر گرفته شده است. عبارتی در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌داری یا عدم معنی‌داری سنجیده می‌شود. بنابراین با مقایسه مقدار معنی‌داری دو طرفه (Sig.(2-tailed) با $\alpha = 0.05$ معنی‌داری یا عدم معنی‌داری فرض صفر مشخص می‌شود. اگر مقدار آن بزرگتر از $\alpha = 0.05$ باشد، فرض صفر تایید و در غیر اینصورت فرض صفر رد و فرض خلاف آن تایید می‌شود. با مقایسه مقادیر فوق در جدول ۱ کاملاً مشخص است مقادیر معنی‌داری دو طرفه بدست آمده برای هر چهار بخش کوچکتر از $\alpha = 0.05$ است. بنابراین تفاوت معنی‌دار بین فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های مختلف مورد تایید بوده و فرض صفر رد و فرض خلاف آن پذیرفته می‌شود. در همین راستا، آزمون χ^2 فراوانی مشاهده شده و فراوانی مورد انتظار گزینه‌های مختلف گویه‌های چهار بخش اقامتگاه‌های گردشگری جهت جلب رضایتمندی گردشگر بیانگر تفاوت معنی‌دار بین فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های مختلف بوده و فرض خلاف صفر نیز مورد تایید می‌باشد. عبارت دیگر جهت‌گیری فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های ۴ و ۵ گویه‌ها باعث این اختلاف شده است (جدول شماره ۵).

جدول ۴. آزمون t استیودنت تک نمونه‌ای گویه‌های موثر فضای کالبدی در جلب رضایتمندی گردشگران در اقامتگاه‌های بوم‌گردی

ردیف	مولفه	گویه‌ها	آماره تی	درجه آزادی	معنی‌داری دو طرفه
Q1	گردشگر	به نظر شما مرمت بناهای تاریخی و تغییر کاربری آن‌ها به اقامتگاه بوم‌گردی تا چه اندازه در جذب گردشگر تاثیر دارد؟	۱۳۹/۹	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q2	گردشگر	به نظر شما بهره‌گیری از معماری بومی منطقه در بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی تا چه اندازه در جذب گردشگر تاثیر دارد؟	۱۵۹/۹	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q3	گردشگر	به نظر شما القای حس نوستالژی توسط معماری بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی تا چه اندازه در جذب گردشگر تاثیر دارد؟	۱۳۸/۴	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q4	گردشگر	به نظر شما ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی در بافت تاریخی شهرهای استان گیلان تا چه اندازه در جذب گردشگر تاثیر دارد؟	۱۲۲/۵	۳۸۶	۰/۰۰۰

Q ₅	به نظر شما معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی تا چه اندازه در میزان ارتباط و صمیمیت مهمان و میزبان و ترغیب مهمان (گردشگر) به اقامت مجدد در اقامتگاه نقش دارد؟	۱۳۱/۹	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₆	به نظر شما معماری بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی تا چه اندازه در ایجاد تجربه زندگی سنتی برای جذب گردشگر نقش دارد؟	۱۱۸/۳	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₇	به نظر شما هماهنگی معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با طبیعت تا چه اندازه در جذب گردشگر نقش دارد؟	۱۵۳	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₈	به نظر شما پایداری به اصول معماری پایدار و در نظر گرفتن ملاحظات زیست محیطی (استفاده از انرژی پاک، بازیافت زباله و ...) در اقامتگاه‌های بوم‌گردی تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی گردشگران نقش دارد؟	۱۲۰/۹	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₉	به نظر شما وجود دید و منظر مناسب در اقامتگاه‌های تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۳۰/۵	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₀	به نظر شما نور مناسب در اتاق‌ها تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۳۴/۱	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₁	به نظر شما حفظ خلوت و حریم شخصی در اتاق‌ها تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۳۵/۸	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₂	به نظر شما وجود ایوان و تراس در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۴۴/۶	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₃	به نظر شما وجود فضای نیمه باز قابل در محوطه اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۲۶/۶	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₄	به نظر شما وجود فضای باز کافی در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۲۳/۳	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₅	به نظر شما وجود فضای سبز در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۴۶/۲	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₆	به نظر شما وجود حوض در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۹۲	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₇	به نظر شما وجود سرویس بهداشتی و حمام اختصاصی اتاق تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۳۵/۴	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₈	به نظر شما وجود چایخانه، شربت‌خانه یا دمنوش خانه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۹۸/۶	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₁₉	به نظر شما وجود سالن پذیرایی جهت سرو غذا در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۹۷	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₀	به نظر شما وجود فروشگاه صنایع دستی و محصولات محلی تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۸۱/۸	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₁	به نظر شما وجود فضای آموزش غذاهای محلی گیلان تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۸۰	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₂	به نظر شما وجود فضای آموزش صنایع دستی گیلان تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۷۵/۸	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₃	به نظر شما وجود فضای تعامل و دوره‌می در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۹۲/۵	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₄	به نظر شما وجود فضای بازی مخصوص کودکان در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۹۰/۴۷	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₅	به نظر شما وجود فضای پارکینگ مناسب در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۴۰/۳	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₆	به نظر شما وجود فضای اقامت مهماندار در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۷۴/۷	۳۸۶	۰/۰۰۰
Q ₂₇	به نظر شما استفاده از مصالح بومی و سنتی در اقامتگاه تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۳۲/۴	۳۸۶	۰/۰۰۰

کیفیت فضایی

رابطه فضاهای خدماتی

مصارف

Q28	به نظر شما استفاده از تکنیک‌های ساخت و ساز بومی و سنتی تا چه اندازه در ایجاد حس رضایتمندی در گردشگران نقش دارد؟	۱۲۵/۹	۳۸۶	۰/۰۰۰
-----	---	-------	-----	-------

جدول ۵. آزمون خی دو فراوانی پاسخ‌دهندگان به گزینه‌های مختلف گویه‌ها

گویه‌ها	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12	Q13	Q14
آزمون خی دو (χ^2)	۶۰۲	۲۱۷	۵۲۲	۵۳۸	۴۳۸	۳۹۵	۱۶۴	۵۲۳	۵۳۴۰	۴۹۲	۳۵۳	۱۷۶	۲۷۸	۴۴۷
درجه آزادی	۴	۲	۴	۴	۴	۴	۲	۴	۳	۴	۳	۲	۳	۴
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
گویه‌ها	Q15	Q16	Q17	Q18	Q19	Q20	Q21	Q22	Q23	Q24	Q25	Q26	Q27	Q28
آزمون خی دو (χ^2)	۲۲۶	۳۰۰	۳۸۶	۲۸۱	۳۱۵	۱۹۸	۱۸۹	۱۶۲	۲۷۶	۲۹۴	۶۱۳	۱۹۳	۳۳۱	۴۸۵
درجه آزادی	۲	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۴
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

ارتباط بین ویژگی‌های موثر فضای کالبدی اقامتگاه بوم‌گردی در جلب رضایتمندی گردشگران

به منظور سنجش میزان رابطه بین گویه‌های مختلف ۴ بخش مورد بررسی در اقامتگاه‌های بوم‌گردی در راستای رضایتمندی و جذب گردشگر از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. در جدول شماره ۶ ماتریس همبستگی ۵ گویه بخش ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویت معماری اقامتگاه، ۱۱ گویه بخش کیفیت فضایی، ۱۰ گویه ریزفضاهای خدماتی و مصالح و ۲ گویه مصالح و جزئیات اجرایی آورده شده است. همانگونه که مشاهده می‌شود تمامی رابطه‌های محاسبه شده با علامت "***" و "*" مشخص شده‌اند. عبارتی معنی‌داری یا عدم معنی‌داری روابط بین گویه‌ها در جدول شماره ۶ در دو سطح $\alpha = 0.01$ و $\alpha = 0.05$ محاسبه شده است.

جدول ۶. رابطه بین گویه‌های موثر فضای کالبدی در جلب رضایتمندی گردشگران در اقامتگاه‌های بوم‌گردی

ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویت معماری اقامتگاه	کیفیت فضایی	ریزفضاهای خدماتی	مصالح و جزئیات اجرایی
گو	گو	گو	گو
۱	۱	۱	۱
۲	۲	۲	۲
۳	۳	۳	۳
۴	۴	۴	۴
۵	۵	۵	۵
۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷
۸	۸	۸	۸
۹	۹	۹	۹
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۱۳	۱۳	۱۳	۱۳
۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۱۹	۱۹	۱۹	۱۹
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
۲۱	۲۱	۲۱	۲۱
۲۲	۲۲	۲۲	۲۲
۲۳	۲۳	۲۳	۲۳
۲۴	۲۴	۲۴	۲۴
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
۲۶	۲۶	۲۶	۲۶
۲۷	۲۷	۲۷	۲۷
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸
۲۹	۲۹	۲۹	۲۹
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
۳۱	۳۱	۳۱	۳۱
۳۲	۳۲	۳۲	۳۲
۳۳	۳۳	۳۳	۳۳
۳۴	۳۴	۳۴	۳۴
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
۳۷	۳۷	۳۷	۳۷
۳۸	۳۸	۳۸	۳۸
۳۹	۳۹	۳۹	۳۹
۴۰	۴۰	۴۰	۴۰
۴۱	۴۱	۴۱	۴۱
۴۲	۴۲	۴۲	۴۲
۴۳	۴۳	۴۳	۴۳
۴۴	۴۴	۴۴	۴۴
۴۵	۴۵	۴۵	۴۵
۴۶	۴۶	۴۶	۴۶
۴۷	۴۷	۴۷	۴۷
۴۸	۴۸	۴۸	۴۸
۴۹	۴۹	۴۹	۴۹
۵۰	۵۰	۵۰	۵۰

[illegible]

در جدول شماره ۶ میزان همبستگی بین گویه‌های هر بخش به صورت مجزا و رنگی قابل مشاهده است. چنانچه مشاهده می‌شود رابطه بین گویه‌های اول تا پنجم بخش تاریخی فرهنگی و هویت معماری اقامتگاه از نوع مستقیم و مثبت است. یعنی اینکه در ازای افزایش فراوانی پاسخ‌دهندگان از گزینه "خیلی کم" به سمت "خیلی زیاد" یک گویه، فراوانی گزینه‌های گویه متناظر با آن نیز حالت افزایشی داشته است. همچنین معنی‌داری روابط بین شاخصه‌های این بخش در هر دو سطح $\alpha = 0.01$ و $\alpha = 0.05$ تایید می‌گردد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مرمت بناهای تاریخی و تغییر کاربری آنها به اقامتگاه بوم‌گردی، بهره‌گیری از معماری بومی منطقه در بنای اقامتگاه‌ها، القای حس نوستالژی از طریق معماری بنای اقامتگاه، ایجاد اقامتگاه در بافت تاریخی شهرها و همچنین اقامت مجدد گردشگران در راستای روابط صمیمی بین جامعه میزبان و مهمان و جذب آنها بسیار موثر است. در همین راستا، محاسبه ضریب همبستگی گویه‌های بخش کیفیت فضایی اقامتگاه‌ها نشان‌دهنده رابطه مستقیم و مثبت بین ۱۱ گویه مطرح شده است. از اینرو همسویی و هم‌جهتی افزایش فراوانی پاسخ‌دهندگان از گزینه "خیلی کم" تا "خیلی زیاد" تایید می‌گردد. در نتیجه روابط بین برخی اکثر گویه‌های بخش کیفیت فضایی در $\alpha = 0.05$ و برخی دیگر در هر دو سطح مورد بررسی تایید می‌شود. در مجموع از ۵۵ رابطه بدست آمده از گویه‌های بخش کیفیت فضایی، ۴ رابطه نیز بی‌معنی است که این روابط بین گویه "معماری بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی" با دو گویه "نور مناسب در اتاق‌ها" و "حفظ خلوت و حریم شخصی در اتاق‌ها" برابر با 0.1 و 0.09 و گویه "وجود حوض در اقامتگاه" با دو گویه "وجود دید و منظر مناسب" و "حفظ خلوت و حریم شخصی در اتاق‌ها" برابر با 0.04 و 0.07 بدست آمد. در مجموع باید گفت لحاظ کردن شاخصه‌های بخش کیفیت فضایی اقامتگاه‌های بوم‌گردی اثر مستقیم بر جذب گردشگران و رضایتمندی آنها دارد. بررسی رابطه بین ۱۰ گویه بخش ریزفضای خدماتی اقامتگاه‌های بوم‌گردی نشان داد که در تمامی موارد رابطه از نوع مستقیم و مثبت بوده و روابط بدست آمده بین گویه‌ها این بخش در هر دو سطح 0.05 و 0.1 معنی‌دار هستند. اما میزان همبستگی بین گویه "وجود سرویس بهداشتی و حمام اختصاصی در هر اتاق" با گویه "وجود فروشگاه صنایع دستی و محصولات محلی"، "وجود فضای آموزش غذاهای محلی"، "وجود فضای تعامل و دورهمی در اقامتگاه" و "وجود فضای اقامت مهماندار"، بین گویه "وجود فضای پارکینگ مناسب" با گویه "وجود فروشگاه صنایع دستی و محصولات محلی"، "وجود فضای آموزش غذاهای محلی" و "وجود فضای آموزش صنایع دستی" و بین دو گویه "وجود فضای پارکینگ مناسب" و "وجود فضای اقامت مهماندار" رابطه در هر دو سطح بی‌معنی بوده است. بطور کلی از نظر پاسخ‌دهندگان نقش و تاثیر ریزفضاهای خدماتی اقامتگاه‌ها در میزان رضایتمندی گردشگران امری واضح بوده و از لحاظ آماری هم مورد تایید می‌باشد. در نهایت رابطه دو گویه بخش مصالح و جزئیات اجرایی از نوع مستقیم و مثبت برابر با 0.55 بدست آمد و از لحاظ آماری در هر دو سطح معنی‌دار بوده و بیانگر آن است که استفاده از مصالح و

تکنیک‌های ساخت و ساز بومی و سنتی در احداث اقامتگاه می‌تواند باعث رضایتمندی گردشگران از این فضاها در استان گیلان گردد.

اولویت‌بندی مولفه‌های اثرگذار فضای کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر جلب رضایتمندی گردشگران

در راستای انجام تحلیل عاملی بر روی گویه‌ها، ضریب کفایت نمونه برابر ۰/۸۵ بدست آمد که بیانگر کافی بودن حجم نمونه جهت تحلیل عاملی است. در مجموع نتایج آزمون KMO نشان‌دهنده کفایت نمونه برای تحلیل عاملی در حد عالی است، و می‌توان برای تحلیل عاملی از این نمونه‌ها استفاده کرد. در شاخص KMO هر چه همبستگی گویه‌ها بزرگتر باشد همبستگی جزئی آن‌ها کوچکتر خواهد شد، و کسر مربوط به شاخص برازندگی تحلیل عاملی که از طریق فرمول زیر بدست می‌آید به یک نزدیک می‌شود و در جایی که همبستگی‌های جزئی صفر شود مقدار KMO یک می‌شود.

$$KMO = \frac{\sum \sum r_{ij}^2}{\sum \sum r_{ij}^2 + \sum a_{ij}^2}$$

در عوض هر چه همبستگی گویه‌ها کوچکتر باشد، همبستگی جزئی گویه‌ها بزرگتر خواهد شد و صورت کسر فوق به صفر نزدیک می‌شود. لازم به ذکر است صورت کسر رابطه بالا نشان‌دهنده همبستگی بین گویه‌ها و مخرج آن بیانگر همبستگی جزئی بین گویه‌ها است. علاوه بر شاخص KMO، آزمون بارتلت برای نشان دادن تعمیم‌پذیری نتایج نمونه احتمالی به کل جامعه نیز محاسبه و در جدول شماره ۱ آورده شده است. در این آزمون فرض H_0 همبستگی گویه‌ها را در جامعه نمونه صفر می‌گیرد یا فرض صفر در این آزمون بر عدم معنی‌داری رابطه (ناهمبسته بودن شاخص‌ها) در سطح $\alpha = 0.05$ دلالت دارد. با توجه به اینکه مقدار Sig. (سطح معنی‌داری) محاسبه شده کوچکتر از سطح معنی‌داری تعریف شده ($\alpha = 0.05$) است، فرض صفر رد و فرض خلاف آن مبنی بر وجود همبستگی بین متغیرها پذیرفته می‌شود، و در این حالت همبستگی متغیرها و نتایج تحلیل عاملی قابل تعمیم به کل جامعه است.

برای تعیین اولویت‌های رضایتمندی گردشگران از فضای کالبدی اقامتگاه‌ها از تحلیل عاملی به روش مولفه‌های مبنا استفاده شد. برای این کار در ابتدا ماتریسی به ابعاد 387×28 تشکیل شد که سطر و ستون ماتریس به ترتیب بیانگر پاسخ‌دهندگان و گویه‌ها هستند. بنابراین ۲۸ گویه بخش ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویت معماری اقامتگاه، کیفیت فضایی، ریزفضاهای خدماتی و مصالح و جزئیات اجرایی اقامتگاه‌ها در جلب رضایتمندی آن‌ها به روش تحلیل مولفه‌های مبنا (PCA) و چرخش به روش واریماکس مورد بررسی و تعداد ۸ مولفه به ترتیب اولویت و اهمیت بدست آمد. بطوریکه کل واریانس تبیین شده توسط ۸ مولفه برابر با ۵۸/۲۳ درصد و به ترتیب مولفه اول تا هشتم در حدود ۱۲/۴۲، ۹/۰۱، ۸/۵۵، ۶/۳۵، ۶/۳۳، ۵/۷۵، ۵/۷۱ و ۴/۱۱ درصد واریانس داده‌ها را تبیین کرده‌اند. بنابراین مولفه اول بعنوان اولویت اول و مولفه هشتم به عنوان اولویت هشتم انتخاب و سایر مولفه‌ها هم بین این دو اولویت قرار می‌گیرند. در جدول شماره ۷ تعداد مولفه‌ها، مقدار ویژه، مجموع مربع بارهای مستخرج و مجموع مربع بارهای دوران یافته آورده شده است.

جدول ۷. مولفه‌های موثر فضای کالبدی در جلب رضایتمندی گردشگران در اقامتگاه‌های بوم‌گردی

مولفه	مقدار ویژه اولیه	مجموع مربع بارهای مستخرج		مجموع مربع بارهای دوران یافته	
		در حالت غیر دورانی	در حالت دورانی	در حالت دورانی	در حالت دورانی
کل	درصد واریانس	درصد تجمعی	کل	درصد واریانس	درصد تجمعی
۶/۱۵۲	۲۱/۹۷۱	۲۱/۹۷۱	۳/۴۷۸	۱۲/۴۲	۱۲/۴۲
۲/۴۳۹	۸/۷۱	۳۰/۶۸۱	۲/۵۲۳	۹/۰۱	۲۱/۴۳
۱/۷۵۸	۶/۲۸	۳۶/۹۶۱	۲/۳۹۵	۸/۵۵۳	۲۹/۹۸۳
۱/۴۸۲	۵/۲۹۳	۴۲/۲۵۳	۱/۷۷۸	۶/۳۵۱	۳۶/۳۳۴

۴۲/۶۶	۶/۳۲۶	۱/۷۷۱	۴۶/۶۳	۴/۳۷۷	۱/۲۲۶	۴۶/۶۳	۴/۳۷۷	۱/۲۲۶	۵
۴۸/۴۰۹	۵/۷۴۹	۱/۶۱	۵۰/۸۳۳	۴/۲۰۳	۱/۱۷۷	۵۰/۸۳۳	۴/۲۰۳	۱/۱۷۷	۶
۵۴/۱۲	۵/۷۱	۱/۵۹۹	۵۴/۵۷۳	۳/۷۴	۱/۰۴۷	۵۴/۵۷۳	۳/۷۴	۱/۰۴۷	۷
۵۸/۲۳	۴/۱۱	۱/۱۵۱	۵۸/۲۳	۳/۶۵۶	۱/۰۲۴	۵۸/۲۳	۳/۶۵۶	۱/۰۲۴	۸

در همین راستا در جدول شماره ۸ ماتریس بارعاملی مولفه‌ها در حالت دورانی آورده شده است. بار عاملی در واقع همان همبستگی آن شاخصه با مولفه مورد نظر است، یا عبارت دیگر کسینوس زاویه‌ای است که بین هر متغیر با مولفه‌های مختلف ایجاد می‌شود. برای انتخاب مولفه برای هر گویه، از بار عاملی استفاده می‌شود بطوری که بارعاملی بالاتر نشان‌دهنده تبیین آن گویه توسط مولفه مورد نظر است. از این‌رو اولویت اول (مولفه ۱) نیز بخش ریزفضاهای خدماتی اعم از فضای آموزش غذاهای محلی، فضای آموزش صنایع‌دستی، فروشگاه صنایع‌دستی و محصولات محلی، فضای تعامل و دورهمی، وجود چایخانه، شربت‌خانه یا دمنوش‌خانه و سالن پذیرایی جهت سرو غذا در اقامتگاه، اولویت دوم (مولفه ۲) نیز بخش ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویتی معماری اقامتگاه اعم از القای حس نوستالژی توسط معماری بنا، معماری اقامتگاه در میزان ارتباط، صمیمیت مهمان و میزبان و ترغیب گردشگران، مرمت بناهای تاریخی و تغییر کاربری آن‌ها، ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی در بافت تاریخی و بهره‌گیری از معماری بومی منطقه، اولویت سوم (مولفه ۳) نیز بخش کیفیت فضایی اقامتگاه بوم‌گردی اعم از وجود ایوان و تراس، فضای نیمه باز قابل استفاده در محوطه، فضای باز کافی، فضای سبز و وجود حوض، اولویت چهارم (مولفه ۴) نیز بخش مصالح و جزئیات اجرایی-کیفیت فضایی اقامتگاه را بطور توانمند اعم از بکارگیری مصالح و تکنیک‌های ساخت و ساز بومی و سنتی و هماهنگی معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با طبیعت، اولویت پنجم (مولفه ۵) نیز بخش کیفیت فضایی اقامتگاه اعم از حفظ خلوت و حریم شخصی در اتاق‌ها، نور مناسب، پایبندی به اصول معماری پایدار و در نظر گرفتن ملاحظات زیست محیطی و وجود دید و منظر مناسب، اولویت ششم (مولفه ۶) نیز بخش ریزفضای خدماتی اعم از وجود فضای پارکینگ مناسب و وجود سرویس بهداشتی و حمام اختصاصی در هر اتاق، اولویت هفتم (مولفه ۷) نیز مجدداً بخش ریزفضای خدماتی اعم از وجود فضای اقامت مهماندار و فضای بازی مخصوص کودکان و اولویت هشتم (مولفه ۸) نیز تنها گویه بخش کیفیت فضایی یعنی معماری بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی و ایجاد تجربه زندگی سنتی برای جذب گردشگر را در بر می‌گیرد (جدول شماره ۸).

جدول ۸. مقدار بارعاملی گویه‌های موثر فضای کالبدی در جلب رضایت گردشگران در اقامتگاه‌های بوم‌گردی و تعیین اولویت‌ها

کد	گویه‌ها	مولفه				تعیین				
گویه		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	اولویت
Q21	وجود فضای آموزش غذاهای محلی گیلان	۰/۸۳۲								
Q22	وجود فضای آموزش صنایع دستی گیلان	۰/۷۷۴								
Q20	وجود فروشگاه صنایع دستی و محصولات محلی	۰/۷۴۳								اول
Q23	وجود فضای تعامل و دورهمی	۰/۶۱۰								
Q18	وجود چایخانه، شربت خانه یا دمنوش خانه	۰/۶۰۹								
Q19	وجود سالن پذیرایی جهت سرو غذا	۰/۶۰۳								
Q3	القای حس نوستالژی توسط معماری بنای اقامتگاه	۰/۶۷۹								
Q5	معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی در میزان ارتباط، صمیمیت مهمان و میزبان و ترغیب گردشگر به اقامت مجدد در اقامتگاه	۰/۶۵۷								دوم

	Q ₁	مرمت بناهای تاریخی و تغییر کاربری آن‌ها به اقامتگاه بوم‌گردی	۰/۶۲۵
	Q ₄	ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی در بافت تاریخی شهرهای استان	۰/۵۹۵
	Q ₂	بهره‌گیری از معماری بومی منطقه در بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی	۰/۵۴۸
	Q ₁₂	وجود ایوان و تراس در اقامتگاه	۰/۶۷۳
	Q ₁₃	وجود فضای نیمه باز قابل استفاده در محوطه	۰/۶۷۰
سوم	Q ₁₄	وجود فضای باز کافی	۰/۶۶۴
	Q ₁₅	وجود فضای سبز در اقامتگاه	۰/۵۷۴
	Q ₁₆	وجود حوض در اقامتگاه	۰/۴۸۱
	Q ₂₇	استفاده از مصالح بومی و سنتی	۰/۸۱۸
چهارم	Q ₂₈	استفاده از تکنیک‌های ساخت و ساز بومی و سنتی	۰/۶۸۳
	Q ₇	هماهنگی معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با طبیعت و جذب گردشگر	۰/۵۷۵
	Q ₁₁	حفظ خلوت و حریم شخصی در اتاق‌ها	۰/۷۴۸
	Q ₁₀	نور مناسب در اتاق‌ها	۰/۶۲۶
پنجم	Q ₈	پایبندی به اصول معماری پایدار	۰/۴۶۷
	Q ₉	وجود دید و منظر مناسب	۰/۴۲۷
	Q ₂₅	وجود فضای پارکینگ مناسب	۰/۶۹۷
ششم	Q ₁₇	وجود سرویس بهداشتی و حمام اختصاصی در هر اتاق	۰/۶۶۹
	Q ₂₆	وجود فضای اقامت مهماندار در اقامتگاه	۰/۷۳۷
هفتم	Q ₂₄	وجود فضای بازی مخصوص کودکان	۰/۶۰۱
هشتم	Q ₆	معماری بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی و ایجاد تجربه زندگی سنتی	۰/۸۴۶

در نتیجه مهم‌ترین اولویت‌های مد نظر گردشگران جهت گذران اوقات فراغت و استفاده از اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان گیلان به ترتیب اهمیت نیز توجه به بخش "ریزفضاهای خدماتی"، "ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویتی معماری اقامتگاه"، "کیفیت فضایی" و "مصالح و جزئیات اجرایی" است.

بحث

پژوهش حاضر با هدف ارزیابی ویژگی‌های فضای کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی که در جلب رضایتمندی گردشگران نقش ایفا می‌کنند طرح‌ریزی و انجام یافت. با تحلیل داده‌های تحقیق مشخص شد که ویژگی‌های کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی در جلب رضایت گردشگران تاثیرگذار می‌باشد. این امر یافته‌های حاصل از پژوهش‌های پیشین را تایید می‌نماید (رستم‌پیشه و همکاران، ۱۳۹۸؛ فضلی و همکاران، ۱۴۰۰؛ رئیسی‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۰).

همچنین یافته‌ها حاکی از آن است که مهم‌ترین اولویت مدنظر گردشگران از اقامتگاه‌های بوم‌گردی وجود "ریزفضاهای خدماتی" مناسب می‌باشد. این امر گویای آن است که تامین نیازهای اولیه خدماتی رفاهی برای گردشگران حائز اهمیت بوده و وجود این‌گونه امکانات در طراحی مجموعه‌های بوم‌گردی موفق ضروری به نظر می‌رسد. این موضوع با یافته‌های پژوهش‌های پیشین همپوشانی داشته و از مقولات حائز اهمیت در مطالعات حوزه گردشگری می‌باشد (رئیس‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۰).

عامل دوم که منجر به جلب رضایت گردشگران از اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان می‌باشد "ویژگی‌های تاریخی فرهنگی و هویتی معماری اقامتگاه" است. با توسعه زیرساخت‌های گردشگری در جهان، سفر و اسکان در اقامت‌های روتین و حتی لوکس پس از مدتی تکراری شده و معماری بومی، سنتی و منحصر به فرد اقامتگاه‌ها به دلیل فراهم آوردن تجربیات جدید برای گردشگران، جذاب بوده و مورد استقبال قرار گرفته است. جذابیت این اقامتگاه‌ها به‌ویژه برای گردشگران فرهنگی و افرادی که علاقمند به سفرهای تجربه‌گرا می‌باشند چندین برابر است. تاثیر مثبت وفاداری به الگوهای بومی در بنای اقامتگاه‌های بوم‌گردی که منجر به درک بهتر سبک زندگی جامعه محلی توسط گردشگران می‌شود و از اصول اصلی سفرهای بوم‌گردی می‌باشد در تحقیقات مختلفی به اثبات رسیده است (مشبکی اصفهانی و غفاری، ۱۴۰۰).

سومین عامل از ویژگی‌های کالبدی اقامتگاه‌ها که در جلب رضایتمندی گردشگران نقش دارد عامل "کیفیت فضایی" می‌باشد. بدین معنی که علاوه بر وجود ریزفضاهای مورد نیاز برای اقامت راحت گردشگران، کیفیت مطلوب این فضاها نیز حائز اهمیت بوده و در ایجاد حس رضایت گردشگران اثرگذار می‌باشد. همان‌گونه که در پژوهش‌های انجام شده توسط فضلی و همکاران (۱۴۰۰)، رئیسی‌نژاد و همکاران (۱۴۰۰)، گایس و همکاران (۲۰۱۹) و سوی و ساو (۲۰۱۹) نیز این موضوع مورد تایید قرار گرفته است.

"مصالح و جزئیات اجرایی" چهارمین عامل از دیدگاه گردشگران بوده که در طراحی و ساخت اقامتگاه می‌بایست مدنظر قرار گیرد. مصالح و دیتیل‌های اجرایی خاص هر منطقه برای گردشگران جذاب بوده و برای افرادی که به قصد آشنایی با فرهنگ و معماری خاص جامعه میزبان، اقامتگاه بوم‌گردی را مقصد سفر انتخاب نموده‌اند مورد توجه می‌باشد. یافته‌ها و نتایج حاصل از پژوهش حاضر در مقایسه با پژوهشی که با موضوع بررسی ارتباط ساختار معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با میزان رضایتمندی گردشگران در استان مازندران (رئیس‌نژاد و همکاران، ۱۴۰۰) انجام یافته اذعان می‌نماید که علاوه بر ابعاد سه‌گانه کالبدی فضایی، طبیعت‌گرایی و اجتماعی فرهنگی، مصالح و جزئیات اجرایی نیز در سنجش رضایتمندی گردشگران اثرگذار است.

نتیجه‌گیری

باتوجه به یافته‌های تحقیق پیشنهاداتی به شرح زیر در رابطه با ایجاد و توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی در استان گیلان ارائه می‌گردد:

- ❖ در طراحی مجموعه‌های بوم‌گردی وجود فضاهای خدماتی رفاهی در کنار فضاهای اقامتی مدنظر قرار گیرد. این فضاها با توجه به پتانسیل‌های خاص هر منطقه در نظر گرفته شود و می‌تواند شامل بر فضاهای آموزش خوراک و صنایع دستی محلی، فروشگاه‌های عرضه محصولات محلی، سالن‌های مخصوص پذیرایی و غیره باشد.
- ❖ فرهنگ‌سازی در خصوص ارزش‌گذاری به میراث معماری و آگاه‌سازی جامعه میزبان از اهمیت حفظ معماری بومی و در نظر گرفتن مشوق‌هایی جهت مرمت ابنیه سنتی و تبدیل به اقامتگاه‌های بومی.
- ❖ اعمال تغییرات لازم هنگام مرمت و تامین ریزفضاهای خدماتی رفاهی لازم در مجموعه‌های بوم‌گردی.
- ❖ توجه به کیفیت فضاهای اقامتگاه اعم از ترکیب فضاهای بسته، باز و نیمه‌باز متناسب با اقلیم و معماری بومی هر منطقه، نور و دید و منظر مناسب فضاها، حمام و سرویس‌های اختصاصی و ...
- ❖ الهام از معماری بومی هر منطقه در طرح، مصالح و جزئیات ساخت.
- ❖ آموزش و برگزاری دوره‌های خاص به منظور آشنایی مدیران بوم‌گردی با ویژگی‌های معماری و فضای کالبدی اقامتگاه‌های موفق

پژوهش حاضر به مطالعه پیرامون اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان گیلان پرداخته است. با توجه به تفاوت‌های فرهنگی در مناطق مختلف کشور و انتظارات گردشگران از کسب تجربیات خاص هر منطقه که جز لاینفک سفرهای بوم‌گردی می‌باشد، این موضوع در سایر نقاط کشور نیز قابلیت کنکاش دارد. همچنین باتوجه به نقش پررنگ فضای کالبدی اقامتگاه در جذب گردشگر و جلب رضایت آنان، این الگوی پژوهش در سایر تاسیسات گردشگری مانند هتل‌ها و سایر مجموعه‌های اقامتی قابلیت تحقیق و بررسی دارد.

حامی مالی

این اثر حامی مالی نداشته است.

سهام نویسندگان در پژوهش

نویسندگان در تمام مراحل و بخش‌های انجام پژوهش سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از همه کسانی که در انجام این پژوهش به ما یاری رساندند، به‌ویژه کسانی که کار ارزیابی کیفیت مقالات را انجام دادند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

اکبریان رونیزی، سیدرضا؛ شیخ بیگلو، رعنا و حاتمی، حمیده. (۱۴۰۳). بررسی آثار کیفیت محیطی بر رضایتمندی و وفاداری در گردشگری روستایی (مورد مطالعه: شهرستان ایزه). *پژوهش‌های روستایی*، ۱۵(۱) و ۵۴-۷۱. <https://doi.org/10.22059/jrur.2023.93508>

- پازوکی‌نژاد، زهرا؛ خوش‌فر، غلامرضا و بیشمی، بهار. (۱۴۰۱). تحلیل کیفی آسیب‌های همه‌گیری کووید ۱۹ بر اقامتگاه‌های بوم‌گردی استان مازندران. *پژوهش‌های روستایی*، ۱۳(۱)، ۶-۲۱. <https://doi.org/10.22059/jrur.2022.328401.1662>
- جعفری مهرآبادی، مریم؛ امامی، فاطمه و سجودی، مریم. (۱۳۹۵). بررسی مولفه‌های سرمایه اجتماعی موثر بر رضایتمندی گردشگران، مطالعه موردی: شهر ماسوله. *برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری*، ۱۸(۵)، ۷۳-۹۶.
- رحیمی کلور، حسین و نقوی، سیدعلی. (۱۴۰۳). ارائه مدلی برای شبیه‌سازی عوامل موثر بر توسعه گردشگری روستایی (مورد مطالعه: مجموعه روستاهای ده‌بالا شهرستان تفت). *پژوهش‌های روستایی*، ۱۵(۲)، ۲۴۰-۲۵۹. <https://doi.org/10.22059/jrur.2023.365392.1871>
- رستم پیشه، مریم؛ نصیرسلامی، محمدرضا و تیزقلم زنوزی، سعید. (۱۳۹۸). ارزیابی و تحلیل تطبیقی ساختار کالبدی اقامتگاه‌های بوم‌گردی (مورد مطالعه: اقامتگاه‌های بوم‌گردی تالارخانه بردبار و دیلمای گشت استان گیلان). *برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۶(۲)، ۱۱۱-۱۳۲. <https://doi.org/10.30473/psp.2019.6071>
- رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ رمضان‌نژاد، یاسر و پورطاهری، مهدی. (۱۳۹۶). سنجش رضایت گردشگران از مقاصد گردشگری ساحلی مناطق روستایی استان گیلان. *پژوهش‌های جغرافیایی/انسانی*، ۴۹(۳)، ۵۷۱-۵۸۵. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2016.56925>
- رئیس‌نژاد، امیر افشین؛ میر حسینی، سید محمد و جهانبخش، حیدر. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط ساختار معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با میزان رضایتمندی گردشگران مطالعه موردی: اقامتگاه‌های بوم‌گردی روستای جنت‌رودبار، رامسر، استان مازندران. *فصلنامه علمی پژوهشی گردشگری و توسعه*، ۱۰(۱)، ۸۱-۹۳. <https://doi.org/10.22034/jtd.2020.215665.1941>
- رئیس‌نژاد، امیر افشین؛ میر حسینی، سید محمد؛ جهانبخش، حیدر و تیموری، محمود. (۱۴۰۱). ارزیابی میزان رضایتمندی گردشگران از کیفیت معماری اقامتگاه‌های بوم‌گردی با هدف تبیین ضوابط ساماندهی آن‌ها (مطالعه موردی: اقامتگاه‌های بوم‌گردی روستایی تنکابن، استان مازندران، روستا و توسعه، ۲۵(۴)، ۴۴-۱۹. <https://doi.org/10.30490/rvt.2021.354210.1344>
- سلیمان‌نژاد، رضا؛ علی‌بیگی، امیرحسین و صالحی، لاله. (۱۴۰۰). تحلیل ذی‌نفعان توسعه پایدار گردشگری کشاورزی در غرب استان مازندران. *پژوهش‌ها روستایی*، ۱۲(۴)، ۶۶۲-۶۸۳. <https://doi.org/10.22059/jrur.2022.330327.1672>
- شفیعی، زاهد و ربانی، راضیه. (۱۳۹۷). *بوم‌گردی و اقامتگاه‌های دوستدار طبیعت*. چاپ اول. تهران: انتشارات مه‌کامه.
- فضلی، نفیسه؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا و پورطاهری، مهدی. (۱۴۰۰). سنجش رضایت گردشگران از کیفیت اقامتگاه‌های بوم‌گردی با استفاده از شاخص CSM، مطالعه موردی (اقامتگاه‌های گردشگری روستایی استان تهران). *فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۶(۵۳)، ۳۳-۷۲. <https://doi.org/10.22054/tms.2021.39057.2124>
- مشبکی اصفهانی، علیرضا و غفاری، رژیلا. (۱۴۰۰). طراحی اقامتگاه بوم‌گردی با رویکرد توسعه و ترویج معماری بومی گیلان مطالعه موردی: شهرستان ماسال. *فصلنامه پژوهش‌های گردشگری و توسعه پایدار*، ۲(۱۴)، ۱۶-۱.
- محمدی گرمی، علیرضا؛ آمار، تیمور و قریشی میناباد، محمدباسط. (۱۴۰۱). تحلیل نقش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در اقتصاد روستاهای شهرستان رشت. *مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۲(۱۲)، ۴۸۷-۵۰۵. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381490.1401.6.12.43.505-487>

References

- Akbadian Ronizi, S R., Shaykh-Baygloo, R., & Hatami, H. (2024). Investigating the Effects of Environmental Quality on Satisfaction and Loyalty in Rural Tourism (Case Study: Izeh Sub-Province). *Journal of Rural Research*, 15(1), 54-71. [In Persian] <https://doi.org/10.22059/jrur.2023.93508>
- Ehigiamusoe, K. U. (2020). Tourism, growth and environment: analysis of non-linear and moderating effects. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(5), 1-19. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1729164>
- Fazli, N., Roknadin Eftekhari, A., & pourtaheri, M. (2021). Measuring Satisfaction of Tourists from Ecotourism Resorts Quality by Using of CSM Index. *Tourism Management Studies*, 16(53), 33-72. <https://doi.org/10.22054/tms.2021.39057.2124> [In Persian]
- Getz, D., & Carlsen, J. (2005). Family business in tourism: State of the art. *Annals of Tourism Research*, 32 (1), 237-258. <https://doi.org/10.1016/j.jannals.2004.07.006>

- Ghaith, A., Abdel-Wahab, M., Abdel-Alim Abdel ate, M., & Qoura, O. (2019). Service Quality and Guest Satisfaction in Egyptian Eco-lodge. *International Journal of Heritage, Tourism and Hospitality*, 13(2), 34-51. <http://dx.doi.org/10.21608/ijth.2019.92750>
- Huyen Le, B., Binh Le, T., Chinh Le, H., Hieu Le, Q., & Ngo, C. (2020). Examining the structural relationships of destination image and tourist satisfaction. *Management Science Letters*, 10(9), 1993-2000. <http://dx.doi.org/10.5267/j.msl.2020.2.013>
- Jafari Mehrabadi, M., Emami, F., & Sejodi, M. (2016). Assessing the Social Capital Indicators Affecting Tourist Satisfaction (Case Study: Masuleh Town). *Journal of Tourism Planning and Development*, 5(18), 73-96. [In Persian]
- Mohamadgholian, M., & Medi, H. (2021). Design of residential-tourist buildings according to the environmental conditions of Iran's coral islands; the case study of Hindourabi Island. *Journal of Architectural Thought*, 5(9), 277-296. <https://doi.org/10.30479/at.2020.11533.1311> [In Persian]
- Mohamadi Garfami, A., Amar, T., & Goreyshi, M. B. (2022). Analysis of the role of ecotourism residences In the rural economy of Rasht city. *Geographical Engineering of Territory*, 6(2), 487-505. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.25381490.1401.6.12.4.3> [In Persian]
- Moshabaki Esfahani, A., & Ghafari, R. (2021). Designing an ecotourism resort with an approach to developing and promoting indigenous architecture in Gilan Case study: Masal County. *Journal of Tourism and sustainable development research*, 2(14), 1-16. [In Persian]
- Pazokinejad, Z., Khoshfar, GH R., & Beishami, B. (2022). Pathology of Covid 19 Epidemic and Mazandaran Ecotourism Resorts A Qualitative Analysis. *Journal of Rural Research*, 13(1), 6-21. <https://doi.org/10.22059/jrur.2022.328401.1662> [In Persian]
- Phelan, A., Ruhanen, L., & Mair, J. (2020). Ecosystem services approach for community-based ecotourism: Towards an equitable and sustainable blue economy. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(10), 1665-1685. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1747475>
- Raeisi Nejad, A. A., Mirhoseini, S. M., & jahanbakhsh, H. (2021). Study the Relationship between Architecture Structure of Eco tourist Residence with Tourist Satisfaction (Case Study: Residence of Janat Rudbar Village, Ramsar, Mazandaran Province). *Journal of Tourism and Development*, 10(1), 81-94. <https://doi.org/10.22034/jtd.2020.215665.1941> [In Persian]
- Raeisi Nejad, A. A., Mirhoseini, S. M., jahanbakhsh, H., & Teimoury, M. (2023). Evaluating Tourist Satisfaction from Architectural Quality of Eco lodges with the Aim of Determining the Principles for Organizing Them (Case Study: Villages of Tonekabon County, Mazandaran Province). *Village and Development*, 25(4), 19-44. <https://doi.org/10.30490/rvt.2021.354210.1344> [In Persian]
- Rahimi Klour, H., & Naghavi, S. (2024). Presenting a Model for Simulating Rural Tourism Development Determinants (Case Study: Deh-e Bala Villages, Taft County, Iran). *Journal of Rural Research*, 15(2), 240-259. <https://doi.org/10.22059/jrur.2023.365392.1871> [In Persian]
- Rokneddin Eftekhari, A., Ramezannejad, Y., & Pourtaheri, M. (2017). Measuring of tourists satisfaction of coastal tourist destinations in rural areas of Guilan Province. *Human Geography Research*, 49(3), 571-585. <https://doi.org/10.22059/jhgr.2016.56925> [In Persian]
- RostamPisheh, M., Nasir Salami, S. M., & Tizghalam Zonouzi, S. (2019). An Evaluation and Comparative Analysis of Physical Structures in Eco-Tourism Resorts (Case Study: Telarkhaneh Bordbar and Deylmay Gasht; Guilan Province). *Journal of Physical Development Planning*, 6(2), 117-138. [In Persian] <https://doi.org/10.30473/psp.2019.6071>
- Shafiei, Z., & Rabbani, R. (2018). *Ecotourism and nature-friendly accommodations*. Tehran: mahkameh. [In Persian]
- Soleimannejad, R., Alibaygi, A., & Salehi, L. (2022). Stakeholders Analysis of Sustainable Development of Agricultural Tourism in the West of Mazandaran Province (Persian). *Journal of Rural Research*, 12 (4), 662-683. <http://dx.doi.org/%2010.22059/jrur.2022.330327.1672> [In Persian]
- Stronza, A. L., Hunt, C. A., & Fitzgerald, L. A. (2019). Ecotourism for Conservation?. *Annual Review of Environment and Resources*, 1(44), 229-253. <https://doi.org/10.1146/annurev-environ-101718-033046>
- Thuy, V. T. N., & Thao, H. D. P. (2019). Ecotourists satisfaction and dissatisfaction: asymmetric effects of service attribures. *Journal of Asian Business and Economic Studies*, 26(2), 189-205. <http://dx.doi.org/10.1108/JABES-07-2018-0051>

- Thuy, V. T. N., & Thao, H. D. P. (2019). Ecotourists satisfaction and dissatisfaction: asymmetric effects of service attribures. *Journal of Asian Business and Economic Studies*, 26(2), 189-205. <http://dx.doi.org/10.1108/JABES-07-2018-0051>
- Toivonen, A. (2020). Sustainability dimensions in space tourism: The case of Finland. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(9), 2223-2239. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1783276>
- Üzümoğlu, M. D., & Turkan, Z. (2022). Architectural characteristics of accommodation buildings within the context of sustainable ecotourism in Cyprus: evaluation and recommendations, *humanities and social sciences communications*, 9(1), 1-12. <http://dx.doi.org/10.1057/s41599-022-01443-7>

